

Kristendommen og mennesket i dag

Taler

Egil Aarvik

Dato

28 september 1957

Sted

Trondheim

Omstendigheter

Foredrag i Studentersamfundet

- 1 Mennesket i dag står overfor en situasjon som er ny i menneskehetens historie. Det nye er at vi har fått lagt i hendene midlet til vår egen utslettelse.

- 5 For bare noen få år siden hadde vi ikke noe valg. Vi var ganske enkelt nødt til å leve livet her på jorden. Det er vi ikke lenger. De nyeste landevinninger på kjernefysikkens område synes å tyde på at det tekniske problem i forbindelse med verdens undergang er løst, og at det bare står til politikerne å bestemme dagen.

- 10 Det er ikke nødvendig - og det tjener neppe noen hensikt - å skildre nærmere de ødeleggelser en eventuell atomkrig kan føre med seg. Det er nok å nevne at en slik krig antagelig vil være slutten på alt, at det ikke nytter å forsvare seg, og at det ikke finnes noe sted hvor menneskene kan gjemme seg på denne vredens dag.

- 15 Hva man enn mener om Bibelens apokalyptiske utsagn om dommedag - de synes iallfall ikke å savne grunnlag i virkeligheten. I dag kan vi ane en grusom realitet bak ordene om himmellegemer som skal komme i brann og oppløses, og om at menneskene skal engstes i fortvilelse, mens de forgjeves roper til fjell og hauger: Fall over oss og skjul oss!

- 20 I en slik situasjon er det ett spørsmål som blir mer brennende enn noe annet. Spørsmålet er dette: Hvem skal styre menneskene, slik at de blir i stand til å styre seg selv?

- 25 For situasjonen er jo slett ikke håpløs. Tvertom. Den bærer i seg de aller rikeste muligheter for en ny sivilisasjonens blomstring. Moderne vitenskap og teknikk

er i stand til å åpne dørene inn til en aldeles fantastisk framtid, der den
30 menneskelige lykke overgår alt det vi hittil har drømt om.

Vi må ikke glemme at også denne mulighet står mennesket foran i dag.
Skaperens plan med menneskeheten og dens verden var såvisst ikke undergang
og utslettelse. Nei, Gud sa til menneskene: «Oppfyll jorden og legg den under
35 dere». Kristendommen forteller også om en livets vei for menneskeheten.

Spørsmålet er bare hva menneskene selv vil velge.

Og legg merke til at det ikke finnes tvil om hva vi burde velge. Her spørres det
40 ikke etter klokskap og fornuft og hensiktsmessighet, men etter moralsk kraft og
mot til å velge det man på forhånd vet er det riktige.

Menneskehetens være eller ikke være er med andre ord blitt et moralsk spørsmål.

45 Men det har det bestandig vært - dypest sett. Og det er just dette
kristendommen har å si mennesket i dag, slik den har sagt det til menneskene
gjennom alle tider. Vårt være eller ikke være - frelse eller fortapelse - avhenger av
det valg vi selv treffer.

50 For snart 2000 år siden satt Jesus av Nasaret på en eselrygg utenfor Jerusalem, og
det står skrevet, at da han kom nær til staden, gråt han over den og sa: Visste
også du - om enn først på denne din dag -hva der tjener til din fred! Men nå er
det skjult for dine øyne.

55 Hva var det som fikk Jesus til å gråte over Jerusalem?

Han så noe som menneskene den gang ikke så, fordi de manglet moralsk mot til
å se det, nemlig at det var en dyp sammenheng mellom deres nei til Gud og den
60 ødeleggelse som skulle komme. De manglet ikke kjennskap til Gud og kunnskap
om hans vei. Men de forkastet sin frelser med åpne øyne. De ba om å få Barabas,
og deres synd kunne ikke tilgis, for de visste hva de gjorde.

I dag er situasjonen den samme - bare i en ganske annen målestokk. Og det
65 brennende spørsmål er nå som da: Hvordan skal man få menneskene til å kjenne
sin besøkelsestid? Hvordan bevege menneskene til å velge livet?

For slik er situasjonen blitt, at menneskene må velge livet om de vil beholde det.

70

Men det er dette kristendommen alltid har sagt. Den har forelagt oss livets og dødens vei - enkeltvis og som menneskehet. Vi er blitt stilt overfor velsignelsen og forbannelsen. Og dette er kristendommens første og enkle ord til mennesket
75 også i dag: Vi bærer det fulle moralske ansvar for vår skjebne. Vi må styre oss selv, vi må frelse oss selv. Det vil si: Vi må velge selv. Ingen makt i tilværelsen kan ta dette valg fra oss.

80

Derfor blir spørsmålet så brennende: Hvem skal styre menneskene? Hvem skal frelse menneskene, slik at de blir i stand til å frelse seg selv?

*

85

Men mennesket i dag er ikke bare et menneske i valgets kval, det er også et menneske for hvem livsgrunnlaget synes å svikte. Selve meningen med livet begynner å bli problematisk.

90

Vi må nemlig spørre: Hvis det kan tenkes at det liv vi lever en dag skal forkrøples - eller endog utslettes, hva var så den egentlige hensikt med å sette det i gang?

Den tyske professor Weizäcker sier i sin bok «Mennesket, historien og universet», at menneskeheten bare er en epoke i det store verdensforløp, og at den nærmest er å betrakte som et eksperiment.

95

Ja, kanskje det. Og sett da at eksperimentet mislykkes?

Her ligger det nær å si til Gud, at med en slik risiko for øye, burde han aldri ha satt eksperimentet i gang. Hvilket vil si: Gud skulle aldri ha skapt menneskene. Eller han skulle iallfall ikke ha gitt mennesket muligheten til å velge.

100

Men la oss nå si at det en gang var en ingeniør som greidde å lage en maskin - la oss si en maskin med elektronisk hjerne, en robot, og la oss si at denne maskinen var så fullkommen, at den kunne gjøre alt det et menneske kunne gjøre. Denne maskinen var ingeniørens mesterverk. Javel, men sett nå også at ingeniøren var i
105 stand til å gi maskinen en fri vilje, at han kunne si til den: Fra nå av gjør du med

dine evner og krefter akkurat som du vil. Bruk dem i min tjeneste, eller bruk dem til andre formål - til hva du vil!

110 Med dette ville maskinen være gjort til et menneske - med ansvar, med sin skjebne i sine egne hender. Fra dette øyeblikk ville den være i stand til å handle etisk, til kvalifisert godhet som er å ville det gode. Men den ville også være i stand til kvalifisert ondskap som er å ville det onde - eller ikke å ville det gode.

115 «At du ei kan deg visst forlates, men aldri at du ikke vil.»

Og så var risikoen til stede. Ingeniøren kunne nå gjøre ett av tre: Han kunne knuse maskinen. Han kunne ta fra den valgets mulighet. Men han kunne også velge å ta risikoen.

120

Hva skulle han velge?

Gud valgte å ta risikoen. Han satte eksperimentet i gang, han gjorde oss til mennesker, ikke til viljeløse roboter, men til villende, velgende mennesker med

125

ansvar. Dette var eksperimentet. Og kristendommen er i en sum alt det Gud har gjort for at dette eksperiment kan lykkes. Og så grundig er det Gud har gjort, at mennesket i dag bare har å velge det gode, nemlig det å tjene Gud.

130

Det hele står og faller nå med hva mennesket velger å gjøre. Og spørsmålet om trygghet, om framtid, om en videre utvikling er i bunn og grunn spørsmålet om hvorvidt vi kan stole på mennesket.

135 Dette spørsmålet har menneskeheten ennå ikke besvart. Derfor er muligheten til stede for at eksperimentet kan mislykkes.

Det er klart at dette åpne spørsmål er noe som røkter ved selve det fundamentale i vår tilværelse. Hele vårt menneskevesen gjør opprør mot den blotte tanke på tilintetgjørelse. Selv mennesker som ikke aksepterer tanken om et liv etter døden - ja især disse mennesker - klynger seg desto sterkere til tanken om en livets fortsettelse her på jord. Vi viker tilbake for den definitive slutt, for meningen med livet må dog være at det skal fortsette, vår drøm er at vi - på en eller annen måte - skal gjenoppstå og føres videre, vi er et ledd i noe som stadig

140

skapes og fornyes, vi skal fortsette i våre barn, livet må være evig, vi skal ikke gå til spille.

150 Et av de vakreste uttrykk for denne tanken er - synes jeg - uttrykt hos den danske dikter og filosof Piet Hein. Han sier i et dikt som jeg leste for noen år siden, og som jeg dessverre bare kan sitere etter hukommelsen:

Du skal plante et tre.
Du skal gjøre en gjerning
155 som lever når du går i kne,
en ting som kan vare
og være til lykke og le.

Du skal bjerge ditt jeg,
160 du skal være et eneste
skritt på en videre vei.
Ditt liv er et ledd i en lodd
som går ut over deg.

165 Siste verset har jeg glemt, men det slutter slik:

Du har del i en fremtid,
for den skal du plante et tre!

170 Ja, vi skal så hjertelig gjerne plante et tre. Og la det nå være dette som er meningen med livet. Det var neppe noen tilfeldighet at da Gud hadde skapt mennesket, så plantet han en have -. Men den nødvendige forutsetning må da være at livet skal fortsette: Denne forutsetning utgjør selve grunnlaget, og hvis dette grunnlag ikke kan garanteres, ja, da er det som om bunnen faller ut av hele
175 vår tilværelse. Det blir dessverre hensiktsløst å plante et tre.

Og så er vår situasjon den, at det nettopp er denne forutsetning som ikke kan garanteres. Spørsmålet om vår framtid ligger ubesvart i våre egne hender. Men kan ikke tilværelsen garanteres, hvor skal så mennesket hen for å finne en
180 mening med livet?

Her kan jeg naturligvis si, at det er kristendommen som forteller oss hva meningen med livet er. Ja, det kan jeg si. Men hva med alle dem som stiller seg

185 skeptisk til kristendommen. Hvor skal de hen?

Jeg har fått den tanken, at hvis man stiller seg skeptisk til kristendommen, hvor mye mer skeptisk må man så ikke stille seg til alt det som ellers blir foreslått som livsgrunnlag?

190

Det mangler jo ikke på forslag, oppfinnsomheten har vært meget stor, vi lever i «ismenes» tid, vi blir oppvartet med ateisme, marxisme, sosialisme, liberalisme, humanisme, rasjonalisme. Utvalget av livssynsdannelser synes å vitne om et enormt behov. Men nettopp det rikholdige utvalg synes dessverre også å tyde på at de en for en bare har greidd å bevise en ting, nemlig sin egen utilstrekkelighet.

195

Jeg forstår godt den desillusjonerte tyske ungdommen som i dag roper ut over verden: Gi oss noe å tro på! Garanter oss at vi virkelig har del i en framtid, så skal vi plante et tre!

200

Som en følge av at livsgrunnlaget synes å svikte, begynner det - forståelig nok - å bli vanskelig også med livsinnholdet. Hva skal nemlig mennesket i dag leve for, gløde for, slite seg opp for? Hvor lett kan ikke den stemningen bre seg, som en dansk kabarettviser så rammende uttrykte i følgende refreng: «Der er ikke noget ved noget».

205

Vi har prøvd mange ting. Ja, vi kan vel nesten si at vårt moderne kultur- og velferdssamfunn har gjort sitt ytterste for at menneskene skal trives, være lykkelige og kjenne seg trygge.

210

Men hvordan står det egentlig til med det menneske, hvis velferd og trivsel vi med alle gode krefters hjelp skulle etablere? Hvordan er livsstemningen?

Jeg er neppe den rette til å svare på dette spørsmål. Men det er andre som kan svare.

215

En av kulturpersonlighetene innen arbeiderbevegelsen, Torolf Elster, skrev for en tid siden i en kronikk om «Arbeiderpartiet og misnøyen» følgende:

220

«At det er mindre tro, mindre begeistring og offervilje i politikken, er ingen ulykke, men det er kommet et innslag av stille ulyst, av dempet misnøye, av

225 aggresjon i det små i vårt samfunnsliv. Folk er ikke så tilfreds som vi kanskje skulle vente.»

Og Elster skriver videre:

230 «Denne småirritasjonen, rastløsheten, vantrivselen - uten påviselige årsaker - legger seg lett i veien for en vellykket løsning av samfunnsproblemene. Det er som om det hos mange av oss er en følelse av savn, og det lagrer seg til en mer og mer forbitret uvilje mot forsøkene på å klare brasene i fellesskap.»

235 En følelse av savn - slik uttrykker Elster den livsstemning som en materialistisk livsanskuelse har etterlatt.

Fra en helt motsatt fløy siterer jeg følgende som sto i forretningsbladet «Farmand» :

240 «Vi har selv fastslått at liberalismen har underernært mennesket følelsesmessig, at den ifølge sin egenart ikke kan unngå å underernære dem. Menneskene har en nær sagt umettelig sjelelig hunger - liberalismen er for kjølig til å tilfredsstille den.»

245 For å høre et tredje vitne skal vi ta med noen linjer fra et åpent brev som professor Johan Schreiner har skrevet til en av prestene i Oslo. Brevet var inntatt i «Kirke og Kultur» i november 1951, og professoren skriver bl. a.:

250 «Jeg er fritenker også i rent verdslige, likefremme politiske ting. Nettopp her reagerer jeg meget sterkt mot den tendens til tro og faste standpunkter som fyller så mange i dag. Forsåvidt har jeg brudt med den «Mot Dag»-ske arv, uten likevel å fornekte den. Det vil si - jeg har ikke funnet noe annet grunnlag, men jeg står ikke særlig fast på mitt grunnlag. På ett punkt når dere kristne fram til noe som er vesentlig, og som jeg står temmelig maktesløs overfor. Det er ikke så
255 rent galt når dere taler om materialisme hos vår tids mennesker: Jeg tror tvertom at vi her står overfor noe sentralt avgjørende.»

260 Professor Schreiner mener at det som trengs, er et forpliktende livssyn, en holdning overfor tilværelsen, som kan fylle menneskene, og han skriver om dette:

«Du har det - med de verdier du forkynner menneskene og selv er besjelet av. Ekstreme politiske retninger har det. Men vi gode, forstandige, søkende
265 demokrater, vi savner det. Vi har ikke noe å gi menneskene.»

Nå vet ikke jeg hvor mye alvor vi skal legge i de uttalelser jeg her har sitert. Men jeg vet at det vrir av slike uttalelser i vår tids kulturdebatt.

270 Mennesket i dag går omkring med selve tilværelsens grunnspørsmål ubesvart, med en følelse av savn, med en umettelig sjelelig hunger, på leting etter et forpliktende livssyn, nervøst famlende i tvil og angst.

Hva er det nå kristendommen har å gi dette menneske?

275 Da jeg for meg selv stilte dette spørsmålet, var min første reaksjon den, at jeg likte det ikke. Jeg tenkte: Skal kristendommen kanskje være noe vi foretrekker som det mest fordelaktige, det mest lønnsomme og nyttige? Omtrent som man foretrekker et bilmerke eller en politikk som best er i samsvar med ens personlige
280 interesser?

Nei, kristendommen er ingen «nyttegjenstand». Man reiser overhodet ikke spørsmålet om det er fordelaktig å bli en kristen.

285 Likevel stiller jeg spørsmålet. For det er noe aldeles riktig i det. Kristendom er nemlig nettopp budskapet om at Gud vil gi. Den er ikke fordring, men gave. Ikke krav, men kraft!

Jeg sa for et øyeblikk siden at spørsmålet om framtid og håp i bunn og grunn er
290 et spørsmål om hvorvidt vi kan stole på mennesket. Dette er en sannhet. Men ikke sannheten. Grunnproblemet i tilværelsen er nemlig ikke mennesket, men Gud.

Er Gud til? Eller er han ikke til? Med svaret på dette spørsmål står og faller alt -
295 også vår egen private lille verden. Kristendommen svarer på dette tilværelsens grunnspørsmål. Den forkynner at Gud er til. Gud lever. Herren er sannelig oppstanden, og han er sett av Simon!

La nå være at mennesket i dag må stille seg skeptisk til dette budskap. En ting må
300 vi dog være enige om - det er et fantastisk budskap - hvis det altså er sant. La oss

gjøre oss den umak å forestille oss hva det innebærer.

Det kan gjøres uhyre enkelt.

305

Hvis Gud er til, er det han som har skapt oss. Og hvis vi er skapt av Gud, eksisterer det en guddommelig plan med hver enkelt av oss. En svimlende tanke! Og hvis det eksisterer en slik plan, må det være en god plan, for Gud er god. Veien til virkelig lykke og til harmonisk utfoldelse av menneskets vesen må da
310 være å komme på linje med Guds plan. Og hvis Gud er himmelens og jordens skaper, må det også eksistere en guddommelig plan med vår verden, og det må føre en vei fram til fullendelsen av denne plan - uansett hvordan verdensutviklingen forløper. Kristendommen forteller at det ved enden av denne vei skal stå fram en ny himmel og en ny jord, hvor rettferdighet bor.

315

Forat vi skal vite hvor veien går, har Gud gitt oss sine lover. Disse lover er ikke paragrafer og piggtråd, men kjærlige livsanvisninger. «Som en far forbarmer seg over sine barn», sa de gamle profeter. Den kristne kirke sier: Jeg tror på Gud fader, himmelens og jordens skaper.

320

Hvis dette er riktig, er tilværelsens grunnspørsmål besvart. Da er framtiden garantert, da kan intet forgå og utslettes. Da faller ikke en spurv til jorden uten at eders himmelske far vet det.

325

Hvis Gud er til og lever - da er mennesket i dag hjulpet i sin angst. Da kan du plante et tre, for da skal du leve om du enn dør.

330

I tanken om at mennesket er skapt av Gud ligger også den egentlige begrunnelse for menneskeverdet som nettopp er et av de sentrale problemer for mennesket i dag. Hvordan skal vi i vår tid opprettholde menneskets ukrenkelighet, dets frihet, ja, dets hellighet? Hvordan unngå å bli masse menneske, kartoteknummer, spillebrikke?

335

Kristendommen forteller oss at Gud har stilt seg solidarisk med mennesket, slik at det å krenke mennesket, er å krenke Gud. Han er dets egentlige herre. Derfor heter det: Du skal adlyde Gud mer enn mennesker. Livet er hellig, fordi det er gitt oss av Gud. Et menneske er verd akkurat det Gud ville gi for det. Han har gitt seg selv for det.

Hva man enn mener om kristendommens sannhet - det må formodentlig være enighet om dette, at noen høyere begrunnelse for menneskeverdet kan ikke tenkes.

345 Ja, i virkeligheten er dette den eneste holdbare begrunnelse. Vi ser da også at i de stats- og kultursamfunn, der Gud fornektes, der er det nettopp menneskeverdet som går tapt.

Og videre: Dersom Guds plan og Guds lov er en realitet, vil en med dette også
350 ha en virkelig holdbar begrunnelse for menneskets ansvar og forpliktelser. Det sies at man i dag leter etter et forpliktende livssyn. Javel, det kristne syn er forpliktende. Kristendommens bud og tilbud retter seg til den enkeltes samvittighet. Gud er samvittighetenes autoritet, den eneste eksisterende autoritet. De normer han har gitt, er de eneste normer som virkelig er til og kan
355 forplikte, fordi de er de eneste absolutte normer.

Kobler vi mennesket ut fra dets forpliktende forhold til Gud, vil mennesket måtte bli sin egen autoritet. Det sier seg da selv at det ikke lenger vil eksistere noen normer som er absolutt forpliktende. Vi må da gi avkall på tanken om en
360 høyere fellesnorm som grunnlag for moralen. Moralene blir relativ. Spørsmålet om godt og ondt, om sannhet og løgn, rett og urett - vil bli flytende.

Menneskets ansvar og forpliktelser vil med dette være uten fast forankring, og det vil være umulig å formulere noe forpliktende livssyn.

365 Men dermed vil også all autoritet være underminert. Autoritet forutsetter nemlig at det eksisterer absolutt forpliktende fellesnormer. Men da det bare er Gud som kan gi slike normer, kan bare Gud være menneskets autoritet. Kobles nå Gud ut av bildet, vil enhver autoritet kunne oppløses. Da kan alle si til alle:
370 Hva har du med å byde over meg? Spørsmålet er helt riktig stillet. Hvis nemlig Gud ikke byr over mennesket, kan ingen andre gjøre det.

Det er dette som dypest sett er den bærende grunntanke i et demokratisk samfunn av frie mennesker. Der skal nemlig intet menneske være et annet
375 menneskes herre.

Men hvordan skal så et demokrati kunne fungere, slik at det ikke oppløses innenfra og går over til anarki?

380

Garantien ligger i samvittighetenes bifall til de lover samfunnet er bygd opp med. Og merk vel: Dette samvittighetenes bifall er den eneste garanti demokratiet har! Derfor heter det i det gamle ord: Når sedene forfaller, er lovene maktesløse.

385

Men i samme grad som lovene blir maktesløse, må demokratiet ty til anvendelse av makt. Det gis nemlig ingen annen erstatning for samvittighetenes bifall til lovene, enn anvendelse av makt.

390

Men maktbruk er demokratiets undergang. Og derfor er det all grunn til å anta, at et gudløst demokrati i lengden neppe vil kunne fungere som demokrati. Det er kanskje denne tanke som har fått den engelske dikter og filosof T. S. Eliot til å si at vår vestlige verdens demokrati er oppstått av kristendommen - og vil forsvinne med den.

395

Her kan man naturligvis være kulturoptimist og si at man stoler på det gode i mennesket, og at det gode i det lange løp vil seire.

400

Men hvordan vet man at det gode vil seire? Ligger det ikke nærmere å anta, at i de frie krefters spill, vil den ha sjansen, som er mest kynisk, som har minst av moralske hemninger, som er mest brutal og hensynsløs - som kort sagt «skyter først»?

405

Det er jo nettopp dette som er det nervepirrende problem for mennesket i dag! Hva hjelper det oss om vi er de moralske overlegne, dersom «de andre» skyter først? Og det er nettopp dette som er grunnen til at spørsmålet blir så brennende: hvem skal styre menneskene, slik at de blir i stand til å styre seg selv?

410

Svaret kan jo bare bli ett: Gud.

415

Men hvis nå kristendommen er sann - hvorfor er da verden slik som den er? Dvs. hvorfor er menneskene slik som de er? Og ennå mer pinlig: Hvorfor er de kristne slik som de er? Og aller mest pinlig: Hvorfor er jeg selv slik som jeg er? Svaret på dette er dessverre meget kjedelig. Kristendommen sier nemlig at vi mennesker er syndige. Det store risikomoment i hele menneskeeksperimentet er synden.

420 Og hva er synden? Det er en misforståelse å tro at synden er de tusen dumheter som vi gjør og som vi lager interessante sladderhistorier på. Synd er ikke å si søren når skolissen ryker to minutter før bussen går.

Synd er noe fryktelig. Det er opprør mot Gud, brudd med Guds vilje. Synd er å
425 leve seg selv, dyrke seg selv, sette sitt eget jeg i Guds sted. Synd er kort sagt å være egoist.

Noen sier at Bibelen er full av forbud mot stort og smått. Nei. I virkeligheten er det bare en ting som er forbudt i Bibelen, det er å være egoist. Du skal elske,
430 heter det. Dette er loven og profetene.

Å synde er å ikke elske Gud, men elske seg selv, og derfor ville og velge noe annet enn det Gud vil, skjønt man vet at det Gud vil er det rette.

435 Og nettopp fordi det konstituerende element i synden er dette viljens frie valg, vil synden påføre oss skyld. Skyld kan oppstå bare der man fritt har valgt det onde. Man får ikke dårlig samvittighet av en bommert i skrøpelighet. Men man får det av å ville det man vet er uriktig.

440 Ut fra dette er det feil å tro at det er kristendommen som påfører mennesket skyldfølelse. En slik følelse ville eksistere også uten kristendommen - så sant det da fantes moralske normer som mennesket følte seg forpliktet på.

Ethvert normalt menneske har skyldfølelse - fordi man ser og vet at feilgrepene i
445 ens liv skyldes dette at man ville - eller ville ikke! Til dette kommer at man som normalt menneske ser sin egen utilstrekkelighet overfor det fader Ibsen kalte «den ideale fordring». Skyldfølelsen er «den dunkelt følte splid imellom tingen som den er og tingen som den burde være, imellom det å skulle bære, og finne byrden altfor svær».

450 Jeg tenker i denne forbindelse bare på ett eneste livsområde, nemlig på hjemmet og oppdragelsen av barna. Jeg våger å påstå, at det bare er to slags mennesker som ikke får skyldfølelse og mindreverdigetskompleser av å oppdra barn. Det er de abnormt selvrettferdige og de som aldri har prøvd det.

455 Nå skulle det etter vanlig rettsfølelse egentlig ikke finnes tilgivelse for det å ville

460 det vonde. Men kristendommen forteller det høyst besynderlige at synden kan tilgis. Kristendommen taler om nåde. Dens sentralbegrep er syndernes forlatelse.

465 Syndernes forlatelse består ikke i at Gud sier «pytt, det gjorde ikke noe». For det gjorde noe. Med synden krenket vi den hellige Gud, vi ødela og brøt ned både i eget og andres liv. Med synden kom sorg, sykdom og død. Derfor er Gud vred.

470 Men kristendommen forteller at Gud i sin kjærlighet sonet synden ved Jesu stedfortredende lidelse og død. Ved denne soning lover Gud å gjenopprette alt det som synden har ødelagt. Og på grunn av dette kan Gud tilgi på rettfærdig grunnlag, og vi kan på dette grunnlag ta imot tilgivelsen med moralsk rett.

475 Hvis det nå er sant at Gud kan gjenopprette brøden, er det et fantastisk budskap. Da kan i sannhet skyldfølelsens byrde løftes av oss. Da kan vi tale om en ny start. Ja, da kan vi øyne - selv bak en verdensbrann - den nye himmel og den nye jord, hvor rettferdighet bor.

480 Men hvem kan tro? Dessverre, dette er det ingen som kan tro. Luther sier i sin forklaring til den tredje artikkel - om troen: Jeg tror at jeg ikke kan tro. Å tvile på Gud og kristendommen er en naturlig ting. Et villnis av spørsmål står foran oss som en ugjennomtrengelig mur. Alle som i dag tror på Gud, var tvilere, og var de det ikke, så ble de det da de for alvor kom i kontakt med kristendommen.

485 Men det går en vei gjennom villniset. Jesus Kristus sa: Vil noen gjøre Guds vilje, da skal han kjenne om læren er av Gud, eller om jeg taler av meg selv.

Vil noen, sa han. Dette - tror jeg - er det dristigste ord som er sagt i denne verden. Her er alt satt inn på ett kort: Vil noen gjøre Guds vilje!

490 Kristendom er ikke å anta en lære, ikke å overta noen synspunkter, ikke å tro på noen dogmer fordi andre tror. Det er å bli personlig overbevist og vunnet for sannheten.

495 Kristendommen forlanger ikke å bli trodd, men å bli prøvd. Den er den mest majestetiske utfordring til mennesket. Ingen kan tro den. Men det er en ting alle kan. Vi kan ta vår Bibel, lese i den - og så gjøre det vi derved blir overbevist om er

Guds vilje. Ikke drøfte, gruble eller debattere, men gjøre det!

Det er dette Bibelen kaller «å være av sannheten».

500

Landshøvdingen Pilatus sto ansikt til ansikt med Jesus fra Nasaret, og det var en merkelig opplevelse. Der sto altså mannen Jesus, en tømmermann fra Galilea. Mannen var bundet, han var vel en oppvigler, hans egne ville drepe ham. De sa han ga seg ut for å være konge. Selv sa han at hans rike ikke var av denne verden.

505

Pilatus sa da til ham: Så er du dog konge? Jesus svarte: Du sier det; jeg er det. Jeg er dertil født og dertil kommet til verden, at jeg skal vitne for sannheten. Hver den som er av sannheten, hører min røst.

510

Ja, hver den som er av sannheten, hører hans røst.

Kilde

Vårt menneskeverd. Foredrag i Studentersamfundet i Trondhjem. Høsten 1957, s. 32-43.

515

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kristendommen-og-mennesket-i-dag>

520

525

530